

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestö- ja jäsenlehti

3

2018

30. KUUROJEN
VALTAKUNNALLISET
KULTTUURI-
PÄIVÄT
26.-27.5.2018
DOVAS 30:E RIKSOMFATTANDE KULTURDAGAR

Kuva: Kuurojen Liiton kulttuurituotanto

Päivä Leijon-tuvassa
Eero ja Viljo muistoissamme

Sisältö

Pääkirjoitus	3
Päivä Leijon-tuvassa.....	4
Ylöjärvellä kilpailtiin pilkkimestaruudesta.....	8
Viljo oli järjestön kantavia voimia.....	10
Lappi säilyi Eerolle tärkeänä.....	12
Asiakkaina syntymästään kuurosokeat.....	15
Kurkistus Donna-sarjan kulisseihin.....	16
Ilmoitukset.....	18

Pilkkikilpailutunnelmaa. Kansikuvassa Kauko Ronkainen. Kisojen tulokset sivuilla 8-9. Kuvat: Jaakko Evonen.

TUNTOSARVI
44. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry

Taitto
Heidi Häyrynen

Päätoimittaja
Heidi Häyrynen
p. 040 753 2026
viestinta@kuurosokeat.fi

Viestinnän työryhmä 2018:
Esko Jäntti (pj) ja Sanna Paasonen.
Työntekijöiden edustajat: Heidi Häyrynen, Jaakko Evonen
Yhteinen sähköposti: viestintaryhma@kuurosokeat.fi

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 11 numeroa vuodessa printtilehtenä, pistekirjoituksella, Daisy-äänilehtenä, sähköisenä Luetus-ohjelmassa ja pdf-näköislehtenä verkossa.

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Suomen Kuurosokeat ry,
Insinöörinkatu 10, 33720 Tampere.
s-posti:kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 9.00-15.

Painopaikka
Grano Kuopio

Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi.

Kotini on linnani

Astuin Tampereen VTS Ristontalon kahvion aulaan. Käynnissä oli vilkas keskustelu. Minut pyydettiin mukaan istumaan ja ottamaan kupillinen kahvia ja sanomaan mielihiteeni pariin asiaan.

Tervehdin ja istuin. Minulta kysyttiin, millaiset laitteet tulevat talon uuteen kuntosaliin. Toinen kysymys koski kevätkasvien istutuspäivää. Järjestetäänhän se varmasti ja aistipuutarhassa? Tuleehan tuttu puutarhuri opastamaan istutuksissa?

Kahvion pöydissä istui näkeviä, viittovia, taktiiliviittovia ja puheeliä keskustelevia. Jollain ihmeellisellä tavalla kaikki olivat samassa aiheessa ja pohtivat samoja kysymyksiä. Paikalla ei ollut yhtään viittomakielen tulkkia. Kaikesta näki, että ihmiset olivat löytäneet toisensa ja että he keskustelivat. Yhteys ja yhteisö toimivat!

Takana on aika pitkä vuosi. Uusi talo on valmistunut. Monia muuttajia on tehty. Tiloihin on itse tutustuttu, ja taloon jo muuttaneiden sadat tutut ympäri Suomen ovat käyneet

myös vierailuilla. Vierailuja ovat tehneet kuurosokeiden ja viittomakielisten senioreiden kerhot sekä monet muut ryhmät.

Valaistusta, värejä ja äänimaailmaa on tarkasteltu, ja monien mielestä ne on myös hyväksi havaittu. Pesutilojen lattiamattoja on tutkittu ja saunaa ihasteltu. Ryhmäkoti on myös todettu mukavaksi ja turvalliseksi. Parkkipaikkojen vähyyttä on vähän kummasteltu ja todettu, että pitää alkaa kulkea raitiovaunulla.

Kaiken tämän keskellä näen, että uudesta talosta on tullut yhteinen kohtaamispaikka ja oma koti. Siellä kokoontuvat kuurosokeiden kerho ja monenlaiset harrastusryhmät. Talossa asuvat muodostavat yhteisön. Siellä välitetään ihmisistä ja pidetään huolta toisista. Myös ystävät ja vieraat ovat tervetulleita!

Risto Hoikkanen
kuntoutumis- ja asumispalvelujohtaja ♦

Päivä Leijon-tuvassa

Teksti: Tanja Ahonen, palveluesimies/sairaanhoitaja, Leijon-tuvan emäntä
Kuvat: Suomen Kuurosokeat ry:n kuva-arkisto

Avaan oven tiistai-aamuna kello seitsemän. On hiirenhiljaista ja hämärää. Vain pieni punainen valo palaa puurohauduttimen kyljessä. Uusi päivä on alkamassa. Takana on rauhallinen yö ryhmäkoti Leijon-tuvassa, VTS Ristontalon uusimassa toimintayksikössä.

Tupa avasi ovensa ensimmäisille asukkailleen 6.2.2017. Vaikka toimintaa on takana vasta yhdeksän kuukautta, on Leijon-tuvasta tullut seitsemän asukkaan koti. Nimensä se on saanut asukaskokouksen yhteydessä asukkaalta saadun ehdotuksen jälkeen, Suomen Kuurosokeat ry:n hallituksen hyväksymänä. Olemme nimestämme hyvin ylpeitä.

Asukkaiden näköinen koti

Leijon-tuvan päivät sujuvat asukkaidensa näköisinä, yksilöllisinä. Täällä he saavat nukkua pitkään, vaikka aamupalaa on tarjolla aamuvirkuille jo kello kuusi lähtien. Tänään sää on harmaa ja sateinen, joten uni tuntuu maistuvan jokaiselle. Yksi asukkaista on käynyt

nauttimassa varhaiset aamukahvit leivän kera ja mennyt sitten vielä uudelleen nukkumaan. Aamupalaa valmistellaan, ja pikkuhiljaa asukkaat saapuvat aamupalapöytään. Puuro, kahvi ja voileivät tekevät kauppansa. Sauna on lämmitetty, ja innokas aamusaunoja pääsee lauteille lämmittelemään. Saunasta pitää nauttia pitkään ja hartaasti, sen tietää tämä saunoja.

Aamutoimia ja heräilyä. Moni jää istumaan yhteisiin tiloihin. Papiljotit hiuksiin, pistekirjoituskirja ja Aamulehti vievät aamua kohti lounasaikaa. Lukutulkit ovat jokapäiväisiä vieraita, ja päivän lehdet käydään läpi tarkkaan. Yksi asukkaista uskaltanut sääätä uhmaten ulkoilemaan Leijon-tuvan terassin katoksen alle villapeittoon käärittynä.

Vatsa kertoo, että lounasaika läheee. Tarjolla on tänään makaronilaatikkoa. Henkilökohtaiset toiveet huomioidaan. Tämä ruoka maistuu kaikille, ja vatsat täyttyvät. Leijon-tuvan viimeksi pidetty asukaskokous antoi palautteen keittiölle: ruoka on maistavaa ja monipuolista. Päivänokoset ruuan päälle ovat aina paikallaan, niin tänäänkin.

Viljo Kinnunen pelaamassa muistipeliä.

Seija Hakanen, Tauno Paananen ja Matti Rantanen vaihtamassa kuulumisia.

Iloa virkistystoiminnasta

Kaikille nokoset eivät kuitenkaan maita. Lounasajan jälkeen tarjolla onkin erilaista virkistystoimintaa. Yksi saa hartiahieronnan, kootaan palapeliä ja pelataan erilaisia sorminäppäryyttä ylläpitäviä pelejä. Myös Leijon-tuvan ulkopuoliset piirit ja pajat ovat suosittuja. Tänä on vuorossa savipiiri, johon osallistuja lähtee innokkaana tulkkinsa kanssa. Leijon-tuvassa järjestettävä sunnuntaibingo on kuitenkin kaikkien suosikki – palkintona kun on suklaata. Keppijumppaa, hartiahierontaa ja kävelylenkki laittavat veren kiertämään.

Päiväkahvilla maistuvat kahvi ja korvapuusti. Sen jälkeen asukkaan kanssa luetaan vanhaa satua, Kolmea pientä porsasta. Kirja on valmistettu erilaisin tekstuurein, ja se antaa lukijalleen aivan uudenlaisen elämyksen. Kosketus tuo mieleen muistoja. Suden turkki kutittaa ja naurattaa. Se muistuttaa oman koiran karheasta turkista.

Päivällisaikaan tarjolla on lihakeittoa ja mansikkakiisseliä kerma-vaahdon kera. Jälleen vatsat täyttyvät. Mieli halajaa ruuan jälkeen vuoteelle lepäämään, ja tämä toive myös toteutuu. Asukas toisensa jälkeen vetäytyy omaan huoneeseensa lepäämään. Kuuluu tyytyväistä tuhinää. Joku rapistelee pistelehteään.

Iltapala ja iltatoimet sujuvat tänäänkin asukkaiden oman rytmin mukaisesti. Jalkojen rasvaus rauhoittaa ja rentouttaa. Varpaita lämmittämään laitetaan villasukat. Uni saa tulla, kun on tullakseen. Päivä tuihineen on ohitse, ja Leijon-tupa hiljenee odottamaan uutta aamua.

Yhteenkuuluvuuden tunne kantaa

Suuri yhteenkuuluvuuden tunne asukkaiden ja henkilökunnan kesken kantaa Leijon-tuvan arkea päivästä toiseen. Tämän tiistaipäivän kulku on kirjoitettu kertomaan teille siitä, miten rakennamme yhdessä asukkaan kanssa hänen näköistään kotia, jossa on hyvä viettää elämän ehtoota. Niin ikään asukaskokouksessa on saatu palaute: ”Täällä kaikki toimii hyvin. Meidän on täällä hyvä olla”. Se kertoo siitä, että yhdessä olemme onnistuneet.

Leijon-tuvan asukkaat ovat ikääntyneitä kuuroja ja kuurosokeita, jotka aistivammansa tuomien haasteiden lisäksi tarvitsevat paljon apua ja tukea selvitäkseen arjestaan. Asukkaiden yhteydestä ympäröivään maailmaan huolehditaan kielitaitoisen henkilökunnan avulla. Ikääntyvät asukkaat ja heidän tarvitsemansa apu arjessa ohjaavat ryhmäkodin henkilökunnan työtä – työtä, jota tehdään suurella sydämellä. ♦

Yhteinen ulkoiluhetki. Asukkaat nauttimassa auringonpaisteesta.

Mikä on Leijon-tupa?

Kuurosokeiden ja kuurojen ryhmäkoti Tampereen Hervannassa on valmistunut helmikuussa 2017. Asukkaat asuvat sosiaalihuoltolain mukaisessa tehostetun ympäri- vuorokautisen palveluasumisen ja vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen piirissä.

Leijon-tuvassa on 11 asukashuonetta, joista 10 on tarkoitettu vakituiseen asumiseen. Yksi huoneista on varattu lyhyitä jaksoja varten. Huoneet on varustettu wc- ja suihkutiloilla. Leijon-tuvassa on myös

kaksi yhteistilaa. Lisäksi asukkaita varten on yhteinen, esteetön saunaosasto.

Ryhmäkodin osoite on Leijon-tupa, Valtaraitti 9, 33720 Tampere. Henkilökunnan tavoittaa ympäri vuorokauden puhelinnumerosta 040-5800471. Toiminnasta vastaa palveluesimies **Tanja Ahonen**, puh. 040-7026641. ♦

Ylöjärvellä kilpailtiin pilkkimestaruudesta

Teksti: Irja Rantatalo
Kuvat: Jaakko Evonen

Kuurosokeiden pilkkimestaruuskilpailut järjestettiin 3.3.2018 Koivupuistossa Ylöjärvellä. Pilkkikisan aamuna oli -23 astetta pakkasta, mutta sää lämpeni päivän aikana. Tunnelma oli viikonloppuna rento, kuten ennenkin, ja saimme muistella siellä menneitä aikoja.

Sunnuntain kokouksessa päätettiin, että 25-vuotisjuhlapilkkikisat

järjestetään Enontekiön Pöyrisjärvellä ensi vuonna.

Tulokset luokittain:

Naiset:

1. Merja Vähämaa 388g
2. Tuula Korsback 153g
3. Ulla Kungas 45g
4. Anita Palo 35g

Irja Rantatalo, Marianne Mielityinen, Paula Lahti ja Tuula Oinonen eivät saaneet kalaa.

Ulla Kungaksen pilkkikisat alkoivat kirpeässä pakkassäässä.

Sokeat miehet:

Kauko Ronkainen, Seppo Kampinen, Olavi Eira ja Osmo Perttula eivät saaneet kalaa.

Näkevät miehet:

1. Oiva Helman 361g
2. Mauno Kungas 196g
3. Hannu Honkaniemi 138g
4. Vesa Pikkuhookana 29g
5. Jan Korsback 19g

Raimo Oinonen, Samuli Alvinen ja Matti Heinonen eivät saaneet kalaa.

Tampereen 2. joukkue voitti kiertopalkinnon tuloksella 749g. Joukkueessa kilpailivat Osmo Perttula, Oiva Helman ja Merja Vähämaa. Toiseksi tuli Lahti. Kalaa saatiin

310g. Joukkueessa olivat Jan, Tuula Korsback ja Hannu Honkaniemi. Kolmanneksi sijoittui Kalakaverit 225g (Mauno Kungas, Vesa Pikkuhookana ja Irja Rantatalo).

Tampereen 1. joukkueen tulos oli 45g (Ulla Kungas, Paula Lahti ja Seppo Kampinen). Pohjanmaan joukkueen saalis oli 35 g (Anita Palo, Matti Heinonen ja Olavi Eira). Vantaa jäi ilman kalaa. Joukkueessa olivat Tuula ja Raimo Oinonen sekä Kauko Ronkainen. Myös nuoret jäivät ilman kalaa (Marianne Mielityinen ja Samuli Alvinen).

Pienimmän 6 gramman kalan ja suurimman 119 gramman kalan saivat Korsbackin Jan ja Tuula. ♦

Tampereen voittoisa 2. joukkue nappasi tämän vuoden kiertopalkinnon. Vasemmalta: Osmo Perttula, Merja Vähämaa ja Oiva Helman.

Viljo oli järjestön kantavia voimia

Teksti: Heidi Häyrynen

Kuva: Suomen Kuurosokeat ry:n kuva-arkisto

Viljo Kinnunen muistetaan Suomen Kuurosokeat ry:ssä pitkäaikaisena vaikuttajana. Hän oli yksi yhdistyksen perustajia, hallitusjäsen ja pitkäaikainen järjestöaktiivi. Viljo tunnettiin myös mainiona seuramiehenä, joka osallistui yhteisiin rientoihin ja tapahtumiin.

Viljo syntyi Jaakkimassa 27.1.1931. Hän kävi Mikkelissä Kuuromykkäin koulun 1938–1946. Koulun jälkeen hän asui jonkin aikaa Jurvassa, kunnes suuntasi tiensä maa- ja metsätalouseläälle. Maataloustöitä Viljo teki Ylivieskassa 1949–1959 ja jatkoi sitten metsätöihin Kokkolaa isänsä kanssa. Maatalous- ja metsätöistä rakentui rautainen kunto, joka kantoi koko elämän.

Sokeain ammattikoulun harjatyökurssille hän osallistui 1962–1963 sekä Sokeain ammattikoulun koryölinjalle 1963–1966. Työuransa Viljo teki Hämeenlinnan Sampolessa. Leskeksi jäätyään hän osti oman asunnon Tampereelta ja myöhemmin muutti Kuurosokeiden Toimintakeskukseen.

Sanavalmis seuramies

Viljo oli hyväntuulinen ja sanavalmis seuramies, joka kulki sujuvasti niin savusaunaretkillä, matkoilla kuin kokouksissakin. Erityisesti laskiais-tapahtumien hevosajeluissa hän oli aktiivisesti mukana, sillä maatalon elämä ja hevoset säilyivät Viljolle tärkeinä läpi elämän. Nuoruuden metsätyöt olivatkin mukavia muistella.

Suomen Kuurosokeat ry:n ohjaaja **Pentti Pietiläinen** järjestää kuurosokeiden retkiä kotimaahan ja ulkomaille. Hän kertoo, että Viljo osallistui aina mielellään Toimintakeskuksen yhteisille matkoille, joita on tehty muun muassa Espanjaan, Kreikkaan ja Ruotsiin. Varsinkin Tukholman laivamatkoista muodostui Viljolle tärkeä perinne.

– Kerran yhdellä matkalla kysyin Viljolta, että sinullahan on veli Tukholmassa. Niinpä me soitettiin veljelle ja sovittiin tapaaminen. Siellä sitten Slussenin asemalla oli tärskyt ja tavattiin hänet päivä Tukholmassa matkalla. Viljo vietti sen päivän veljensä kanssa ja kävi kyläilemässä.

Tästä lähti aktiivinen tapaamisjakso ja kaiken kaikkiaan veljekset ehtivät tavata toisiaan Ruotsissa kolme kertaa. Tapaamiset olivat lämminhenkisiä ja juttua riitti.

Viljolla oli hyvät välit myös sisarensa **Raija Paloseen**. Raija piti veljeensä yhteyttä säännöllisesti ja vieraili tämän luona usein.

– Viljo kertoi viihtyneensä Toimintakeskuksessa aina hyvin. Hän löysi sieltä kavereitakin Mikkelin kouluajoilta saakka sekä Sampolassa

samaan aikaan työssä olleita, Raija muistelee.

Kiinnostuksen ihmisiin ja yhteiskuntaan Viljo säilytti loppuun asti. Hän seurasi maailman menoa ja luki lehtiä tulkin avulla. Myös huumorintaju pysyi terävänä. Herrasmiehenä tunnettu Viljo nähtiin vielä joulukuussa itsenäisyyspäivän juhlassa pyörähtämässä parketilla.

Viljo Kinnunen nukkui ikiuneen pari viikkoa juhlien jälkeen Toimintakeskuksessa 21.12.2017. ♦

Taktiiliviitontaa Siuntion Tyyskylän päärakennuksen portailla. Vasemmalla Viljo Kinnunen ja oikealla Samuli Kujanpää.

Eero suuntasi mielellään kalareissuille kotiseudulleen Lappiin. Samalla tavattiin ystäviä ja sukulaisia. Kuvassa oikealla sisko Hilja Niiranen.

Suomen Kuurosokeat ry:n perustajajäsen Eero Rantatalo tunnettiin taitavana rottinkitöiden tekijänä.

Lappi säilyi Eerolle tärkeänä

Teksti: Heidi Häyrynen

Kuvat: Eero Rantatalon kuva-arkisto

Suomen Kuurosokeat ry:n perustajajäsen **Eero Rantatalo** syntyi 2.5.1946 Leppäjärven kylässä Enontekiöllä. Lapsuuden perheeseen kuului vanhempien lisäksi seitsemän siskoa ja neljä veljeä. Eero syntyi terveenä, mutta menetti 4-5 vuotiaana kuulonsa aivokuumeen takia. Näkökyky puolestaan heikentyi iän myötä.

Rottinkitöiden taitaja

Eero oli jo nuorena kiinnostunut puu- ja rottinkitöistä. Aikuisena hän lähti opiskelemaan Espoon Näkövammaisten ammattikouluun, josta valmistui korityöntekijäksi 1973.

Eero teki työuransa Hämeenlinnan Sampolassa, jossa hänet tunnettiin taitavana rottinkituotteiden tekijänä. Eeron valmistamia käyttöesineitä saatiin ihailta myös Tampereen Toimintakeskuksessa, jonne hän muutti työuransa jälkeen.

– Eeron bravuurina olivat pienet rottinkiset joulukellot. Hän oppi tekemään niitä Amerikassa siten, että kastoivat kirkkaan punaiseen

ja siniseen väriin ja lisäsi niihin sähköä. Eeron joulukelloja on ollut myynnissä Palvelukeskus Sampolassa ja Toimintakeskuksessa. Rottinkisia joulukelloja syntyi joka vuosi satoja, muistelee kuntoutumis- ja asumispalvelujohtaja **Risto Hoikkanen**.

Sisarukset ja ystävät muistavat Eeron aktiivisena ulkoilmaihmisenä. Vapaa-aikaan kuuluivat kävely, pyöräily, uinti ja hiihto.

Eryteisesti kalastus oli tärkeä harrastus. Eero suuntasikin aina mielellään vaimonsa kanssa kalareissuille Enontekiölle Lappiin. Mukana matkoilla oli usein myös Eeron ystävä, Toimintakeskuksen kokki, **Mauno Kungas**.

– Minä olin liikkeellä oman perheen kanssa ja Eero Päivin kanssa. Kävimme tunturissa kalassa ja talvella pilkillä moottorikelkoilla. Eeron veljet tiesivät hyvät kalapaikat.

Rantatalon sisarukset tulivat Kungakselle vuosien varrella hyvin tutuiksi. Vierailuja tehtiin puolin ja toisin. Yhteisiä kalareissuja jatkettiin aina 1990-luvulle asti.

Amerikka muutti elämän

Elämä vei Eeron yllättävään suuntaan, kun hän päätti muuttaa Amerikkaan uuden rakkauden perässä 1991. Arki vieraassa maassa ei ollut kuitenkaan helppoa. Toinen avioliitto päättyi eroon. Lisäksi Eero mursi onnettomuudessa lonkkansa ja vietti pitkän ajan sairaalassa. Monien vaiheiden jälkeen hän palasi Suomeen siskonsa **Sirkka Rantatalon** avustamana 2008.

Palattuaan Eero kierteli ja asui eri puolella Suomea Tampereella, Joensuussa ja Hämeenlinnassa. Myöhemmin hän muutti takaisin Tampereelle Kuurosokeiden Toimintakeskukseen ja sittemmin ryhmäkotiin.

Eeron näkö oli tuossa vaiheessa heikko, mutta hän tykkäsi reissata paljon ja kulki itsenäisesti junilla sekä busseilla.

Matkoilla Eerolla oli apuna lehtiö, jonka avulla hän pystyi selvittämään asioita. Eero näytti lehtiöstä virkailijalle piirtämänsä bussin kuvan ja minne oli menossa. Virkailija ymmärsi asian ja kirjoitti paperille vastauksen, milloin ja mistä bussi lähti. Tulkkia Eero ei juuri matkoiltaan käyttänyt.

Ystävälle löytyi aina yösija

Sisko **Hilja Niiranen** kertoo veljen-

sä pitäneen aktiivisesti yhteyttä läheisiinsä. Eero kyläili paljon ja kävi usein tapaamassa lapsuuden perhettään myös työuransa aikana.

– Eerolla oli paljon kavereita ja hän oli ahkera tapaamaan omia ystäviään. Hän oli jo nuoresta lähtien sellainen.

Eerolle 1000 km ei ollut matka eikä mikään. Samalla reissulla hän saattoi pysähtyä Tampereella ja Oulussa ja tavata tuttuja. Matkoja ei tarvinnut suunnitella supertarkkaan. Tyynyt ja peti löytyivät aina, eikä koskaan tarvinnut jäädä tyhjän päälle.

Amerikassa murtunut lonkka alkoi vaivata Eeroa uudelleen Suomessa, kun hän joutui toiseen onnettomuuteen. Loukkaantumisen vuoksi tarvittiin lopulta pyörätuolia. Hän jaksoi kuitenkin kuntoilla loppuun asti.

Eeron suurena haaveena oli päästä vielä kävelemään ja Lapin reissulle. Loukkaantuminen ja siitä seuranneet komplikaatiot veivät kuitenkin hiljalleen voimat, ja matka jäi toteuttamatta.

Eero Rantatalo nukkui pois rauhallisesti 12.1.2018. Omaiset kiittävät Toimintakeskuksen ryhmäkotia Eeron hyvästä hoidosta. ♦

Asiakkaina syntymästään kuurosokeat

Teksti: Emmi Tuomi, erityisasiantuntija, kommunikaatiopalvelut

Syksyllä 2016 Suomen Kuurosokeat ry:n kommunikaatiopalveluita päätettiin vahvistaa palvelemaan paremmin syntymästään kuurosokeita henkilöitä ja heidän lähiomaisiaan. Kiinnostuin tehtävästä välittömästi siitä kuultuani. Aloitin työskentelyn Helsingin toimistosta käsin 2017 maaliskuussa 40%:n työajalla. Lisäksi työskentelen psykologina Rinnekoti-Säätiössä ja teen tutkimusta aistimonivammaisuudesta.

Asiakkaiden kotiympäristöihin jalkautuva työ on tapahtunut yhteistyössä erityisesti Jyväskylän kuntoutuksen ja oikeuksienvälön asianajajien kanssa. Työn piirissä oli vuonna 2017 viisi asiakasta. Kolme heistä on vahvasti tuetuissa kehitysvammaisten asumispalveluissa asuvia aikuisia ja kaksi päiväkotikäisiä lapsia. Kaikilla on taustallaan vaikeaa kehitysvammaisuutta ja kuulon ja näön ongelmia.

Varhainen kommunikaation taso korostaa vuorovaikutuksen merkitystä. Pohjoismaissa viime vuosikym-

meninä kehitetyt vuorovaikutuksen ja kommunikaation tukemisen menetelmät ovat olleet pohjana, kun lähdimme yhdessä lähiomaisten kanssa miettimään keinoja vahvistaa kommunikaatiota ihmisillä, joilla oma ilmaisu on hyvin yksinkertaista ja riippuvaista ympäristön muiden ihmisten taidosta tulkita heitä. Vuorovaikutuskumppanuutta voidaan kehittää muun muassa videoavusteisen työskentelyn avulla ja lisäämällä lähiomaisten tietoa ja ymmärrystä synnynnäisen kuurosokeuden erityispiirteistä.

Kunakin asiakkaan luona käytiin syksyn 2017 aikana kolme kertaa. Näillä ensimmäisen vuoden käynneillä kartoitettiin henkilöiden ja heidän omaistensa kommunikaatiomenetelmiä ja -taitoja. Käynneillä ja käyntien välillä (lähiomaisten toimesta) videoitiin kommunikaatio- ja vuorovaikutustilanteita.

Vuonna 2018 työ jatkuu. Tavoitteena on konsultoida ja kouluttaa syntymästään kuurosokeiden kanssa työskenteleviä ammattilaisia parempaan vuorovaikutuskumppanuuteen muun muassa videotyöskentelyn avulla. ♦

Kurkistus Donna-sarjan kulisseihin

Teksti: Jaakko Evonen
Kuva: Ylen kuvapalvelu

Yle järjesti helmikuussa tiloissaan iltatapahtuman, jossa osa Donna-sarjan näyttelijöistä kertoi kokemuksistaan. Mahdollista oli myös kokeilla koekäytössä olleita, näkövammaisuutta simuloivia virtuaalilaseja.

Päivän aikana Yle Areenaan julkaistiin sarjasta kuvailutulkattu versio. Tuntosarven toimitus tapasi tilaisuudessa sarjan tekemiseen osallistuneita henkilöitä.

Avasi sokeiden maailmaa

Donnaa näytellyt **Alina Tomnikov** sai ennen kuvausten alkua ensikokemuksen sokeiden maailmasta, kun hän liikkui kaupungilla yhdessä **Johanna Herrasen** opastuksessa.

Tomnikov koki, että sokeana ollessa esimerkiksi etäisyyksien hallinta muuttui ja aistit herkistyivät. Hänellä meni oma aikansa ennen kuin uskalsi mennä tilanteisiin. Itse sarja avasi Tomnikoville sokeiden maailmaa, sillä hänen lähipiirissään ei ole ollut aiemmin näkövammaisia.

– Donnassa oli hienoa, ettei hän ajatellut kuinka näkövamma määrittelee häntä itseään. Hän näki näkövammaisuuden ominaisuutena, Tomnikov kertoi.

Sarjasta on tullut näyttelijälle paljon palautetta.

– En ole ikinä saanut niin paljon palautetta kuin nyt. Sitä tulee edelleen päivittäin. Tomnikov toivoo, että sarja saisi jatkoa.

Taustatutkimusta

Sarjan vaiheita muisteli myös tuottaja **Liisa Akimof** Production Houdesta. Hän kertoo tullessaan mukaan kuvioihin kolmisen vuotta sitten. Lähtökohtana oli, että pääosassa on sokea nainen ja että mukana on myös huumoria. Käsikirjoituksen olivat laatineet yhdessä **Heikki Kujanpää** ja **Mikko Reitala**.

Liisa Akimof kertoi, että ennen kuvausten alkamista Reitala oli tehnyt taustatutkimusta ja tavannut nuoria näkövammaisia naisia. Perehdyttiin asioihin kuuluivat esimerkiksi apuvälineet ja tietotekniikan käyttö. Akimof totesi myös saaneensa sarjasta hyvää palautetta. Tomnikovin

tavoin hänkin toivoo sarjalle jatkoa. Kuvailutulkkaukseen hän oli ollut tyytyväinen.

– On fantastista, että sisältöä voidaan välittää näin laajemmalle yleisölle.

Tuottaja **Suvi Mansnerus** Yle Draamasta kertoi, että Yle tuli kuvioihin mukaan Donnan ideointivaiheessa.

– Siinä kaikki vammaiset esitetään

vahvoina ja periksiantamattomina. Sarjasta on saatu älyttömän hyvää palautetta.

Mansneruksen mukaan Ylellä suhtaudutaan kuvailutulkkaukseen positiivisesti.

– Kuvailutulkkaus kertoo, että halutaan palvella kaikkia laajasti, koska se ei palvele vain näkövammaisia vaan isompaakin yleisöä. Kuvailutulkattuja sarjoja pyritään saamaan lisää. ♦

Alina Tomnikov kokeilee virtuaalilaseilla, millaista elämä olisi näkövammaisena.

ILMOITUKSET

◆ Kuurosokeiden kerhot

Tampereen kerho

Tampereen kuurosokeiden kerhon tapaaminen ti 24.4.2018 klo 13-16. Paikkana on Toimintakeskuksen VTS Ristontalon 6. kerros. Os. Valtaraitti 9. TAYS:n näkö- ja kuulonäkövammaisten kuntoutusohjaaja Pirjo Riitta Urvanta kertoo ajankohtaisista asioista ja apuvälineistä.

Turun kerho

Turun kuulonäkövammaisten kerhon kevään seuraavat kokoontumisajat ovat tiistaina 17.4. ja tiistaina 15.5. Kerho kokoontuu klo 12.30–15 Varsinais-Suomen Näkövammaiset ry:n tiloissa. Osoite Läntinen Pitkäkatu 37 B, Turku. Kahvitarjoilu.

Ennakkotietona myös kesäretki, joka on tiistaina 26.6. Tästä tiedotetaan myöhemmin lisää.

Oulun kerho

Oulun kerho tekee 20.–21.4.2018 retken Tampereelle. Lähtö pe 20.4. Oulusta junalla kello 6.55. Tutustumista VTS Ristontaloon. La 21.4. kevätkokous, jonka jälkeen paluu Ouluun, perillä klo 20.48. Majoituksesta ja ohjelmasta lisätietoa myöhemmin.

Kerhon vieraana 17.4. aluepäällikkö Taru Kaaja Tampereelta. Os. Koskentie 19 A1, Oulu.

Lisätiedot kerhonvetäjä Leila Rytimaalta: leila.rytimaa@hotmail.com

Viittojat-kerho

Kerhon vuosikokous Tampereella la 19.5.2018 klo 14–17 Scandic Station hotellilla. Os. Ratapihankatu 37.

Kokoustila Tesoma on valoisa ja tilava. Kokous tarjoaa ilmaisen kokouskahvin leivonnaisineen viittojille. Tulkeille ja avustajille kahvihinta 10,70 e. Hotellilla lounasbuffet kello 12–13. Hinta 32 e omakustanteinen osallistujille, tulkeille ja avustajille. Ilmoittautuneille lähetetään ruoka- ja esityslista.

Hotellin majoitushinta: 1hh 98 e ja 2hh 59 e/hlö. Sauna ilmainen majoitustuville, tulkeille ja avustajille. Aamupala kuuluu huoneen hintaan. Vapaa iltahjelma. Ravintola auki klo 23.30 asti.

Sitovat ilmoittautumiset 21.4. mennessä: ulla.kungas@gmail.com

Nuorten aikuisten tapaaminen ja kevätkokous

Aika ja paikka: 20.–22.4.2018, Scandic Rosendahl. Osoite Pyynekintie 13, Tampere.

Ohjelmassa nuorten kokous, yhteistä ohjelmaa, vierailut Särkänniemen

Superparkiin ja Vapriikin pelimuseoon sekä ruokailua ravintolassa. Yhdistyksen jäsenillä on myös mahdollisuus osallistua Suomen Kuurosokeat ry:n kevätkokoukseen. Tarkempi ohjelma lähetetään ilmoittautuneille.

Nuorten tapahtuma on alle 30-vuotiaille maksuton. Matkat korvataan halvinta matkustustapaa käyttäen kokonaan. Ravintolasyömiset omakustanteiset. Majoitus ulkopaikkakuntalaisille maksuton.

Ilmoittautumiset (ja lisätiedot) 28.3. mennessä Millalle: milla.lindh@kuurosokeat.fi tai 040 774 9207 (myös WhatsApp). Kerro ruoka-allergiasi, huonekaveritoiveesi ja tuleeko mukaasi tulkki.

Shakkikerho

Kuurosokeiden shakkikerho järjestää kuurosokeiden shakin SM-kisat 4.–6.5.2018 Kuurosokeiden Toimintakeskuksella VTS Ristontalossa, Tampereella. Osoite Valtaraitti 9.

Majoitushinta Toimintakeskuksella 70 € /kaksi yötä aamiaisella. Shakkiturnauksen viikonlopun ruokailussa on kaksi päivällistä, kaksi lounasta, kaksi pullakahvia ja kaksi iltapalaa. Ruokailujen yhteishinta erikseen 51 euroa. Maksu VTS Ristontalon kioskillä käteisellä tai luottokortilla. Matkat omakustanteiset.

Ota oma shakkilauta mukaan. Yleis-

tulkkausta ei ole, joten tilaa tarvittaessa oma tulkki tai avustaja. Tulkit huolehtivat itse ruokailut ja majoittumisen. Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa majoituspaikkoja voi olla rajoitetusti. Mahdollisuus on myös yöpyä Hermica-hotellissa Hervanassa tai toisessa hotellissa keskustassa.

Sitovat ilmoittautumiset (ja lisätiedot) pe 6.4.2018 klo 12.00 mennessä: tekstiviestit 045 619 0685 tai aarnepi88@gmail.com. Kerro yhteystietosi, mahdolliset ruoka-allergiasi, tulkkien määrä ja tarvitsetko ruokailua sekä majoitusta Toimintakeskuksessa.

Satakunnan kerho

Kerhon huhtikuun tapaamisen ajankohta muuttuu, sillä lähdemme 16.4.–18.4. kulttuurimatkalle Tallinaan. Normaali kerhopäivä on peruttu.

Lähtö 16.4. klo 05.00 Porin linja-autostasemalta vieraslaiturilta 9. Matkan varrelta 2-tieltä pääsee mukaan, mutta edellyttää ennakkoilmoittautumista. Laivamatka Viking XPRS:lla Katajanokalta Helsingistä klo 10.30. Matkalla brunssi. Ohjelmassa kiertelyä Tallinnassa. Käytävissä oma bussi. Paluumatkalle varattu buffetrucokailu. Saapuminen Helsinkiin klo 19.30. Paluukuljetus Poriin.

Majoittuminen hotelli Metropolissa

kahden hengen huoneissa 2 yötä. Lisämaksusta yhden hengen huone 60 euroa (2 yötä). Lisätiedot Sainilta: puh. 0400 532 413 tai saini.lepisto@gmail.com.

Huom. Kerhoon tulee 9.5. kuurosokeiden kuntoutusohjaaja Anne Laiho Satakunnan keskussairaalaan.

Lahden kerho

Kerho on 25.4. klo 12–15. Puistokatu 9. Vieraana aluepäällikkö Taru Kaaja. Ilmoittautumiset 20.4. mennessä Irjalle: rantatalo.irja@gmail.com tai puhelin 046 5468 298.

Helsingin kerho

Helsingin kerho ke 11.4. klo 16.30–20.30 liris. Os. Marjaniementie 74, Helsinki. Pääsiäistä ja vuoden 2019 suunnitelmia, alustavaa tietoa tulevasta retkistä ja tiedotusta. Ilmoittautuminen 6.4. mennessä: rantatalo.irja@gmail.com, puh. 046 546 8298.

◆ Koulutuksia

IT-koulutuksen toukokuun teemapäivät

Tieto- ja viestintäteknologian tukipalveluiden IT-koulutus järjestää kolme teemapäivää toukokuussa Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa Tampereella. Koulutus on tarkoitettu kuurosokeille ja kuulonäkövammaisille tietokoneen käyttäjille.

Koulutus on asiakkaille maksutonta ja siihen kuuluvat ruokailut. Oppilaat voivat tarvittaessa majoittua Toimintakeskuksella. IT-koulutus korvaa matkat yleisillä kulkuneuvoilla kotoa Toimintakeskukselle ja takaisin.

Teemapäivät asiakkaiden toivomista aiheista (3 pv).

Sähköinen asiointi

Maanantai 7.5.2018 klo 9–16. Tutustumme Kanta -palveluihin ja Kelan sähköiseen asiointiin: kirjautuminen verkkopankkitunnuksilla tai mobiilitunnisteella (Huom! tuo omat tunnukset mukana), näkyvissä olevat tiedot ja palvelut sekä mitä palveluissa voit tehdä. Voit myös ehdottaa jotain muutakin sähköistä palvelua, johon päivän aikana tutustumme, ei kuitenkaan verkkopankkipalveluita.

Resurssienhallinta Windows 10

Tiistai 8.5.2018 klo 9–16. Harjoitteleme näppäinkomennoilla ikkunassa liikkumista ja kohteiden hakua, teemme uusia kansioita, harjoitteleme kopioi, leikkaa ja liitä -komentoja sekä tiedostojen ja kansioiden järjestelyä. Lisäksi harjoitteleme muistitikun ja muiden ulkoisten laitteiden hallintaa sekä tietojen siirtämistä.

Päivä kamerani kanssa

Keskiviikko 9.5.2018 klo 9–16. Harjoitteleme oman kameran säätämistä ja asetuksia sekä kuinka saan

otettua hyvän valokuvan. Siirrämme kuvat tietokoneelle ja tutkimme valokuvien tietoja ja kokeilemme valokuvien tallentamista pilvipalveluun.

Kohderyhmä: Teemapäivät soveltuvat sekä viittomakielisille että puheella kommunikoiville henkilöille. Viittomakielisillä oppilailla on oltava oma tulkki. Oppilaat voivat osallistua yhteen tai useampaan päivään. Aikaa on myös päivien aikana oppilaiden kysymyksille.

Ilmoittautumiset 20.4.2018 mennessä osoitteeseen: it-koulutus@kuurosokeat.fi.

◆ Helsingin viriketoiminta

Omenapiiri eli koulutus iPhoneen käyttöön

Ke 4.4. klo 15.30–18.00 liris, Suomen Kuurosokeat ry:n Helsingin aluetoimistolla, 4. krs. Marjaniementie 74, Helsinki. Järjestäjinä Helsingin aluepalvelu ja viriketoiminta yhteistyössä Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry:n (HUN) kanssa. Vetäjinä HUN:sta Ritva Heinlampi, Kalle Haukka ja Ibrahim Milanovic. Mukana myös virikeohjaaja Anita Palo ja oikeuksienvälön asian tuntija Heli Lappalainen. Paikalla kaksi yleistulkkiä. Kahvitarjoilu (1 e).

Ilmoittaudu Anitalle tai Helille viimeistään ke 28.3. Ryhmään otetaan

korkeintaan 8 osallistujaa. Ilmoittautuessa kerro, onko sinulla iPhone käytössäsi. Helin yhteystiedot: heli.lappalainen@kuurosokeat.fi, 040 553 9069 (Anitan tiedot lopussa).

Kuntopiiri

To 5.4, 12.4, 19.4. ja 26.4. klo 13–16 liris, 2. krs. Vetäjänä Jaana Marttila. Kuntosalissa kuntoharjoittelua, uima-allasosastolla vesijumppaa (kello 14.30), uintia ja saunomista. Paikalla kaksi yleistulkkiä. Oma pyyhe mukaan. Huom! To 19.4. paikalla ei ole yleistulkkeja.

Kommunikaatiopiiri

La 7.4. klo 10–15, Suomen Kuurosokeat ry:n Helsingin aluetoimisto. Aiheena englantilaisiin sormiaakkoisiin tutustumista ja harjoittelua. Tilaisuus avoin kaikille. Mukaan voi ottaa esim. perheenjäsenen tai ystävän. Myös omat eväät halutessa. Opettajana Riitta Lahtinen. Kahvitarjoilu (1 e). Paikalla kaksi yleistulkkiä. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään ti 3.4.

Helsingin kuurosokeiden kerho

Ke 11.4. klo 16.30–20.30. Kts. kerhoilmoitukset.

Pannu kuumana

To 12.4. klo 10–12 Suomen Kuurosokeat ry:n Helsingin aluetoimisto. Voit tulla tapaamaan kahvittelun merkeissä muita asiakkaita, viettämään aikaa yhdessä tai keskustelemaan Helin tai Anitan kanssa. Voim-

me myös antaa neuvoja erilaisissa asioissa. Kahvitarjoilu (1e). Paikalla ei yleistulkkia. Tilaisuuden jälkeen voi ruokailla omakustanteisesti lirikesen ravintolassa ja jatkaa kuntopiiriin. Seuraavat ajat ovat to 12.4. ja 17.5. kello 10–12.

Amerikkalainen ravintola Oklahoma

Ma 16.4. kello 15.45–20.00. Tikkuraitti 15, Vantaa. Pöytä varattu klo 16–20. Ruokailut ym. omakustanteisia. Paikalla ei ole yleistulkkia. Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 12.4.

Pistekirjoituspiiri

Ti 17.4. klo 13–16 Suomen Kuurosokeat ry:n Helsingin aluetoimisto. 4. kerros. Vetäjänä Marjo Pylväinen. Paikalla kaksi yleistulkkia. Kahvitarjoilu (1 e). Ilmoittaudu Anitalle viimeistään to 12.4.

Turvallisuuspäivä

To 26.4. klo 9–14 Iiris, Braille-sali, 3. krs. Järjestäjinä Suomen Kuurosokeat ry yhteistyössä Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry:n kanssa. Aiheina arjen turvallisuus (esim. palo- ja sähköturvallisuus). Pyrimme saamaan paikalle ulkopuoliset kouluttajat pelastuslaitokselta ja poliisista. Ohjelma ilmainen, lounas omakustanteinen. Paikalla ei ole yleistulkausta, joten tilaa tarvittaessa oma tulkki. Tiedotamme päivästä myöhemmin lisää.

Ilmoittautumiset ti 17.4. mennessä

Heli Lappalaiselle tai Anita Palolle. Virikeohjaaja Anita Palo on poissa 18.–25.4. Yhteystiedot: anita.palo@kuurosokeat.fi, tekstiviestit / WhatsApp 040 837 7896

◆ Kurssit ja leirit

Nuoren perheen voimavarat

Aika ja paikka: 5.–8.6.2018. Pajulahden urheiluopisto, Nastola.

Kohderyhmä: Kurssi on tarkoitettu nuorille perheellisille kuurosokeille. Perheissä toinen tai molemmat vanhemmat ovat kuurosokeita tai kuulonäkövammaisia. Kurssille otetaan 4–5 perhettä, joiden lapset ovat alle kouluikäisiä tai alakoululaisia.

Tavoite ja sisältö: Kurssi toteutetaan yhteistyössä Suomen Kuurosokeat ry:n kommunikaatiopalvelujen kanssa. Tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen ja perheen hyvinvoinnin lisääminen. Keskeisenä tavoitteena on toimivan kommunikaation ja perheen sisäisen yhtenäisyyden sekä positiivisten toimintamallien löytäminen ja tukeminen.

Kurssilla käydään läpi perheen elämänvaiheita ja haasteita sekä tukea tarjoavia mahdollisuuksia ja tahoja. Kurssi antaa tietoa kommunikaatiosta monipuolisesti ja sitä pohditaan kunkin perheen osalta yksilölliset tarpeet huomioiden. Jokaiselle per-

heelle mietitään yksilöllinen suunnitelma kommunikaatio-opetuksesta. Osallistujilla on mahdollisuus kokemusten ja hyviksi havaittujen toimintatapojen jakamiseen ja miettimiseen vertaisryhmässä. Yhteistä ohjelmaa on perheille sekä erikseen lapsille ja aikuisille.

Hinta: Matkakulujen omavastuu Kellan omavastuun mukaan.

Hakuaika päättyy pe 27.4.2018. Hakemukset lähetetään osoitteeseen: Suomen Kuurosokeat ry, Päivi Ojanperä, Käsityökatu 41, 70100 Kuopio.

Yhteyshenkilö: Päivi Ojanperä, p. 040 4818 242, paivi.ojanpera@kuurosokeat.fi

Tasapainoa mieleen ja kehoon

Aika ja paikka: ma–to 16.–19.4.2018. Kunnanpaikka, Siilinjärvi.

Kohderyhmä: Kuurosokeat ja kuulonäkövammaiset aikuiset, 8 kurssilaista.

Tavoitteena on lisätä ja vahvistaa kurssilaisten jaksamista arjessa huomioiden niin fyysiset kuin psyykkisetkin voimavarat sekä kuurosokeuden tuomat erityishaasteet. Vertaisryhmässä pohditaan mielen ja kehon tasapainon vaikutusta elämään. Kurssilaiset saavat monipuolisesti tietoa osa-alueista, joista kokonaisvaltainen hyvinvointi koostuu sekä niistä tahoista mistä tukea,

apua ja ohjausta voi saada. Osallistajat tekevät ohjatusti itselleen suunnitelman oman hyvinvointinsa parantamiseksi ja ylläpitämiseksi. Hinta: Matkakulujen omavastuu Kellan omavastuun mukaan.

Hakemukset 29.3.2018 mennessä osoitteeseen: Suomen Kuurosokeat ry, Päivi Ojanperä, Käsityökatu 41, 70100 Kuopio.

Yhteyshenkilö: Päivi Ojanperä, p. 040 4818 242, paivi.ojanpera@kuurosokeat.fi

◆ Päivyri huhtikuu 2018

21.4. Suomen Kuurosokeat ry:n kevätkokous. Tampere.

25.4. Kansainvälinen opaskoirapäivä.

◆ Kesäaika lähestyy

Suomi siirtyy jälleen kesäaikaan lauantain ja sunnuntain välisenä yönä 25.3. Tällöin kelloja siirretään tunnilta eteenpäin. Talviaikaan palataan jälleen lokakuun lopulla.

◆ Ilmoitustenjättöaika

Tuntosarven 4/2018 ilmoitusten jättö toimitukseen 1.4. klo 12.00 mennessä.